

ÚTĚCHA U HROBU

Podle promluv

Dr. W. F. Schwierholze.

Upravil

Arnošt Oliva.

ÚTĚCHA U HROBU

Podle promluv

Dr. W. F. Schwierholze.

Upravil

Arnošt Oliva.

1936

KROPÁČ & KUCHARSKÝ - PRAHA

NIHIL OBSTAT.

Mons. Dr. Josephus Beran,
censor.

IMPRIMATUR.

Prael. Dr. Theophilus Opatrný,
Vicarius generalis.

Pragae, die 25. Junii 1936.
Nr. 8454.

I.

Písmo svaté umí vždy poraditi, když tíha života na nás dolehne; dovede vždycky potěšiti, stíhá-li nás utrpení. U otevřeného hrobu má i pro vás útěchu ve slovech sv. Pavla: »*Nemáme zde města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího*« (Žid. 13, 14).

Zdá se, že tato slova jsou spíše bolestnou pravdou než útěchou. To se nám jen zdá, ve skutečnosti jsou opravdu útěchou. Připomínají nám nepopiratelnou skutečnost, že jsme na této zemi jen poutníci a hosté, kteří přicházejí a zase odcházejí, kteří musí býti stále připraveni na loučení a odchod. Noví lidé přicházejí na svět, staří odcházejí, vše hyne, a život jde nezadržitelně dále. To jest jistě bolestná pravda.

A jest to i potěšující pravda. Slyšíme-li lidské úsudky o životě, slyšíme o mnohých radostech, ale i přemnohých bolestech. Písmo svaté, jehož úsudek jest jistě nejsprávnější, praví: »Bojování jest život člověka na zemi« (Job 7, 1). Je-li náš život bojování, pak musíme počítati s námahou, ranami, utrpením a smrtí. Byl by tedy ten život velmi špatný, kdyby tak mělo býti stále. Proto jistě každý, kdo truchlí, pláče a naříká, rád přijímá slova útěchy: »Nemáme zde města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho

budoucího.« Nezůstaneme tady, kde jest místo starostí, bojů a strastí.

Slova sv. Pavla obsahují ještě něco, což jest opravdu potěšující. I o hrobu, v němž ukládáme těla nebožtíků podle lidského rčení k věčnému odpočinku, platí: »Nemáme tu města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího.« Bude to snad ještě dlouho trvati, nikdo z nás toho neví, budou snad ještě celá pokolení uložena do hrobů, ale přece jednou nastane den, kdy musíme všichni hroby opustiti, kde jsme rovněž jen cizinci a hosté, abychom odešli k novým břehům. To bude naše poslední cesta. Spasitel prohlásil, že odchází, aby nám připravil místo, a jinde praví: »Otče, chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal« (Jan 17, 24). Naše poslední a trvalé místo má býti tam, kde Spasitel kraluje ve věčné slávě.

Jak budeme blaženi, až jednou staneme u tohoto cíle, shledáme-li se se všemi milými a drahými, smíme-li říci: Tady máme trvalé místo. Na tuto nebeskou vlast máme mysliti u otevřeného hrobu, loučíce se s tím, kdo nás jen předchází. Všichni budeme následovati, abychom se jednou radostně sešli a shledali v trvalém městě nebeského království.

II.

Přirozené věci jsou symboly věčné pravdy. Boží moudrost tak určila. Naše oči vidí tuto symboliku věcí jen nedokonale. Spasitel viděl nejvnitřnější podstatu všech věcí božským okem, proto obrovské bohatství podobenství, která nám zanechal.

Spasitel se zvláštní láskou všímal si zrnka pšenič-

ného. Jest nepatrné, a přece skrývá podivuhodné síly, které čekají na okamžik, aby se mohly rozvinouti a uplatniti. Skrývá se v něm zázračná budoucnost, přináší užitek až stonásobný. Zrnko pšeničné jest zázrak Boží. Proto i Ježíš je zvláště miloval. V podobenství přirovnával je k nebeskému království. Viděl v něm svůj věrný obraz. I on byl jako zrnko pšeničné, jež muselo umřítí a padnouti do země, aby užitek přineslo, užitek nespočetných dítek Božích. Proto o sobě řekl: »Nezemře-li zrno pšeničné, padši do země, zůstává samotno; zemře-li však, přináší mnoho užitku« (Jan 12, 24). Zrno pšeničné přináší užitek, když samo zetlí, zahyne, jinak nepřináší žádného užitku, zůstává jen zrnem pšeničným, nerozvíjí své nádhery.

To si máme připomínati u otevřeného hrobu. *Každý člověk na zemi jest zrnko pšeničné, v němž dříme slavná budoucnost.* Veškerá lidská nedostatečnost jest jako zevnější nepatrnost zrnka pšeničného. Napřed musíme zemřítí, napřed musíme býti uloženi do země, a pak se s námi děje to, co se zrnkem pšeničným. Z hrobu, v němž naše těla odpočívají, vystoupíme jednou v netušené slávě, v oné slávě, o níž čteme v Písmě svatém: »A půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu« (Jan 5, 29). Tu se rozvine a ukáže všechna sláva, již jsme dostali při stvoření a vykoupení a dostáváme při každém přijímání svatých svátostí. Tehdy se splní slova Kristova: »Budou spravedliví skvíti se jako slunce v království Otce svého« (Mt. 13, 43).

Člověk jest nejdrahocennější zrno, proto žádné pšeničné zrno nemůže tak slavně ze země vyjítí jako právě člověk. To vám budiž útěchou ve velikém

zářnoutku! V Pánu zesnulém ukládáme zrnko pšeničné do klínu země, zrnko pšeničné, jež zemřelo, ale zcela jistě vyjde z tohoto hrobu a půjde do věčné slávy, k níž jest určeno.

III.

Jest to vůle Boží, že se musíme loučiti i s těmi nejmilejšími.

Jest zcela přirozené, že srůstáme s tímto životem a se všemi, kteří nám stojí nejbližší. *Ale jest to zvláštní, že tolik lpíme na tomto životě*, když věříme v lepší život, když nám tento život tak často působí veliké bolesti, trampoty a starosti, když tak často zklame naše přání a očekávání, když nám toho mnohdy tolik ukládá, že pod tíhou všeho toho klesáme a padáme. V životě jest i mnoho krásného, oblažujícího, mnozí jsou nám v lásce tak blízcí, že jest velmi trpké, těžké a bolestné odloučiti se od toho, co máme rádi, co se nám stalo nejmilejším. I s tímto nejmilejším musíme se loučiti. Tu jest zbytečná každá námaha, nepomůže ani prosba, ani pláč.

Jest to vůle Boží. Z vůle Boží ocitáme se před majestátem Boha, jemuž zcela patříme, jenž jediný má právo rozhodovati o nás a našem životě. Jest to vůle Boží. Zní to jako by byl předčítán světový pořádek, který nestrpí odporu. Ustanovuje-li Bůh něco, musíme mlčeti, musíme se svaté vůli jeho bezpodmínečně podrobiti a přizpůsobiti. Bůh tak ustanovil, Bůh chce a určil, že musíme opustiti i své nejmilejší, že zde nemůžeme zadržeti, co bychom tak rádi zadrželi. Každá smrt našich milých jest

zkouška naší poslušnosti a naší podrobenosti nej-
světější a nejmoudřejší a vždycky láskyplné vůli
Boží, jest to zkouška, zda se přizpůsobíme
nebo ne.

»Nejsouť myšlení má, myšlení vaše« (Is. 55, 8).
*Veškeré vykoupení od bolesti spočívá v tom, aby
myšlenky Boží byly i naše myšlenky*, abychom věřili
a důvěřovali, že řízení Boží má vždycky určitý
smysl a cíl, že tímto cílem jest láska, jež vidí a
sahá až do věčnosti. Když Bůh dopustil smrt svého
Jednorozeného v nejkrásnější mužné síle, byla to
láska a jen láska. Jen tak mohl Syn člověka vejíti
do své slávy, jen tak mohl nám pomoci. V každém
utrpení Bůh říká: Neplačte! Dočkejte času! Uvi-
díte a přesvědčíte se, že jsem to mínil dobře.

A ještě jiná útěcha. Písmo svaté praví, že nejsme
»jako ti, kteří naděje nemají«. Naší nadějí jest
vzkříšení a shledání. Stanoví-li vůle Boží, že se
musíme loučiti i s tím nejmilejším, pak jest i vůle
Boží, abychom se s miláčky shledali v krásnějším
světě. Podrobujme se v pokoře přesvaté vůli Boží,
pamatujme, že Bůh raní a také hojí, že každý čin
jeho vyzní v radost a štěstí.

Netruchlete! Řekněte »s Bohem« a srdce svá po-
silněte silou víry ve shledání v lepším světě.

IV.

Při smrti odlučuje se duše od těla, duše jde do věč-
nosti, tělo ukládáme do hrobu. U otevřeného hrobu
mnohý z nás se zamyslíme, vědouce, že někde na
nás čeká kousek země, kde i my odpočineme.
Mnohdy se duše zmocňuje i hněv, že nám země

béře a zadržuje drahou bytost. Ten hněv není oprávněný, měli bychom spíše zemi děkovati.

Země jest naše matka. Není mrtvá, jest stálý pramen mateřského života. Nese nás pevně na svých ramenou. Rozvinuje před námi svou krásu, působí nám radost. Denně nás zahrnuje bohatými dary, náš stůl pokrývá květinami a plodinami. Přináší stále v přebohaté míře, čeho potřebujeme k životu. Jest vždy k nám trpělivá a dobrotivá jako pravá matka, a jako matka pečlivě nás ukrývá, ukládají-li nás v její lůno. Ano, země jest naše matka, máme ji milovati jako dobré dítě miluje dobrou matku.

Země jest i náš osud. Bůh učinil tělo člověka ze země, v prach se musí zase navrátiti. Naše síla jest ve spojení s duší. V rodné zemi kořeníme svými vzpomínkami a city. Proto zápasí národové o kousek země, na němž žijí, proto dáváme vše, i život, za svou vlast, kde odpočívají naši předkové. Bůh zcela jedinečným způsobem spojil lidské pokolení se zemí: pokud bude země, budou i lidé; konec země bude i koncem lidstva. I po celou věčnost zůstane lidské pokolení spojeno se zemí, neboť sv. Petr píše: »Nová nebesa a novou zemi očekáváme podle zaslíbení jeho (Boha)« (2. Petr. 3, 13). Tak jest země náš osud.

Země jest i místo našeho odpočinku. Země jest klid pro naše tělo. Tu končí všechny cesty, všechny námahy, všechna utrpení. Tělo prací zmořené a sedřené tu klidně odpočívá, neví ničeho o bolestech a zápa-sech. V hrobě jest pokoj a klid. To praví Písmo svaté slovy: »Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají, ať odpočinou od svých námah« (Apok. 14, 13). Proto dáváme na pomníky v různých variacích

nápisy, které byly již v katakombách a platily duši i tělu: *Requiescat in Pace* — Ať odpočívá v pokoji! Země jest pokoj.

Kéž vás tyto myšlenky potěší! Země, přijímajíc nás do svého lůna a zadržujíc nás tu, není naším nepřítelem, není zlou macechou, nýbrž dobrou matkou, naším osudem a pokojem. Zesnulý klidně si odpočine v matce zemi. Ať v ní odpočívá v pokoji do dne, kdy se zase duše spojí s tělem k novému, blaženému životu.

V.

»Nechte dítek jíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest království Boží« (Mr. 10, 14).

Odevzdáváte zemi milé dítě. Bolest vás přemáhá, že vás opouští tak mladé.

Dítě jest jako zázrak, vycházející z otce a matky; jako ráno, po němž následuje dlouhý den; jako květ, jenž nás těší a slibuje sladký plod; jako sluneční paprsek, jenž proudí domem. V úžasu a obdivu lidé stojí před tajemstvím dítěte, a děti často vyprošují, čeho dospělí nemohou dosáhnouti.

Pokřtěné dítě jest mnohem více. Jest obraz Syna Božího, neboť i v Bohu jest Otec a Syn; jest samo dítkem Božím, věčným Otcem přijaté a z něho zrozené. Pokřtěné dítě jest veliký poklad v očích Božích, ten poklad Bůh žárlivě chrání a střeží. Nevíme celé slávy a krásy pokřtěného dítěte, ale víme, že Kristus nesmírně maličké miloval. »Kdo přijme jedno dítko takové pro jméno mé, mě přijímá« (Mt. 18, 5). Kristus byl nejvyšší milosrdný ke všem hříšníkům, ale strašně bezohledný a bez veškerého

milosrdenství k těm, kteří děti pohoršují a k hříchu svádějí.

Spasitel před dětmi zapomíná únavy, pro děti měl vždycky čas. Děti směly jej prohlašovati králem a mesiášem, což dospělým nedovoloval, a již žalmista o něm praví: »Z úst dětí a kojenců připravil si slávu« (8, 3). Kristus chce i v nebi míti děti u sebe, děti nevinné, kterých se dosud nedotkla moc vášně a nezastihla bouře života, které mu dosud nezpůsobily bolesti z hříchu a nevěry. Proto malíři rádi znázorňují anděly jako nevinné děti. Nevinné děti jsou jistě nejdojemnější a nejvěrnější obrazy andělů.

Dobrotivý Bůh povolal k sobě vaše dítě, aby je měl v nebi. Oběťujte mu je! Sám vám praví: Nechte toho miláčka ke mně přijíti a nebraňte mu, neboť pro takové jest království Boží. V rukou Božích jest vašemu dítěti nejlépe, v nebi jest nejbezpečněji uschováno a chráněno, mezi anděly jest nejšťastnější. I o dospělých Spasitel praví, že v onom životě budou jako andělé. I naše jest království nebeské, ale my musíme napřed v tomto životě nebe si zasloužiti, musíme býti jako děti, aby se nám nebe otevřelo. Nebe si musíme vybojovati. Proto Spasitel vážně napomíná: »Nebudete-li jako dítky, nevejdete do království nebeského« (Mt. 18, 3). Musíme se napřed káti a tresty si odpykati. Děti nevinných jest království nebeské. Přenechte Spasiteli své dítě, jako kdysi matky mu svěřovaly děti, a odejděte od hrobu s útěchou víry: Tohoto dítěte jest království nebeské, za něj my, dospělí, denně prosíme, protože se o ně obáváme.

VI.

»Vytržen byl, aby zloba nezměnila smýšlení jeho« (Moudr. 4, 11).

Neúprosná smrt netáže se, co bychom si přáli, nedbá slz, zkosila i život mladého člověka, k němuž jste lnuli srdečnou láskou.

Lidé považují smrt mladých za neštěstí, litují jich. Jest v tom trochu oprávnění, myslíme-li, že se nemohli uplatniti, jak by se snad uplatniti ještě mohli, že s nimi pohřbíváme i mnohé naděje. Kniha Moudrosti praví o smrti mladých: »Vytržen byl, aby zloba nezměnila smýšlení jeho, neb aby lest nesvedla duše jeho.«

Neštěstím není smrt, nýbrž hřích. Nic neprospívá člověku zisk celého světa, trpí-li při tom duše škodu, neškodí tedy člověku ztráta celého světa, jen když jest duše uchráněna škody. Býti uchráněn hříchu, jest v očích Božích nesmírně více než dlouhý život. Bůh tedy vašemu zemřelému prokázal milost, když ho ušetřil mnohých nebezpečí, jež na nás všude číhají. Musíme bojovati proti tělu a krvi, proti knížectvím a mocnostem temnosti, a náš protivník, ďábel, obchází jako lev řvoucí. Proto nutno stále se modliti: A neuvod' nás v pokušení, když mnozí tak často v pokušení podléhají a ničí své životní štěstí. Zemřítí mladý jest veliká milost, znamená to býti ušetřen přemnohých pokušení a zklamání.

Zemřítí v mládí jest závidění hodné, protože to znamená jednou povstati v mladistvé kráse. Stáří má svůj zvláštní půvab, ale mladická krása jest závidění hodná. Nebeský Otec připustil smrt svého Jednorozeného v mládí, na počátku nejkrásnějších

mužných let, a vzkřísil jej k věčně zářícímu mládí. *V zářící mladistvé kráse vyjde i váš zesnulý jednou z hrobu.* Tu nemožno truchliti, naříkati, reptati proti vůli Boží. »Pamatuj na svého tvůrce za dnů mládí svého«, praví Písmo. Zesnulý tak činil, činí tak teď v nebi, bude tak činiti věčně.

»Věk starý — život neposkvrněný« (4, 9). Tato slova z knihy Moudrosti o smrti mladých lidí jsou opravdová slova moudrosti, slova plná útěchy pro všechny, kteří oplakávají životy mladých, a zároveň jsou to výstražná slova napomenutí. Kdo žil bez hříchu, dosahuje dlouhého věku, neboť »došel v krátku vrcholu vyplnil časy mnohé. Líbilat se Bohu duše jeho« (4, 13—14).

Předčasná smrt drahého zesnulého není politování hodná, líbilat se Bohu duše jeho. To vám budiž útěchou a vezte a buďte o tom pevně přesvědčení, že Bůh to s ním dobře myslil, když jej odvolal dříve, než by zloba změnila smýšlení jeho, a tak mu zajistil věčnou slávu.

VII.

»Neplačte, dívka neumřela, nýbrž spí« (Lk. 8, 52).

Umírají-li staří, víme, že tak musí býti, když tu »nemáme města zůstávajícího«. Odchází-li dívka v květu mládí, jest to vždycky zlomená naděje a tím větší bolest. Rodiče nechtějí pohřbívati své děti, chtějí svými dětmi býti pohřbeni. Proto člověk, přestřihuje-li Bůh nit života, obrací se na Boha s tesknou otázkou: Proč? A Bůh odpovídá slovy útěchy: »Neplačte, dívka neumřela, nýbrž spí.«

Spasitel tak učinil, když byl volán do domu Jairova, kde ležela na smrtelném lůžku jediná dceruška židovského rabbiho. Těšil zarmoucené rodiče: »Neplačte...« Rodiče plně důvěřovali jeho slovům; chytili se naděje, že dívka jen spí, protože plně Ježíšovi věřili. Lidé se mu posmívali, vědouce, že dívka skutečně zemřela.

Každé slovo Boží jest svatá a nezměnitelná pravda, byť i mnohdy ve vyšším smyslu, než může ubohý lidský rozum chápati.

Kdo jest mrtvý beznadějně? Kdo jest vyrván životu provždy, kdo zamhuřuje oči navždy a nikdy více se neprobudí.

Může někdo říci, že se tak stalo s naší zesnulou? Její oči jsou zavřené pro tento život, ale jednou zase dostanou nový životní lesk, neboť »neumřela dívka, nýbrž spí«.

Pevnou zárukou této víry jsou slova Boží. Spasitel praví: »Přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení k soudu« (Jan 5, 29). »Přichází hodina, kdy mrtví uslyší hlas Syna Božího, a ti, kteří uslyší, živi budou« (Jan 5, 25). Spasitel také řekl: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední« (Jan 6, 55). Má-li někdo býti vzkříšen, nemůže býti mrtvý, musí jen spáti. Jsou tedy slova Kristova: »neumřela dívka, nýbrž spí«, slova pravdy. Spí jako všichni spí v hrobech kolem nás. A uslyší hlas Boží a probudí se a vyjdou z hrobů, aby dále žili v novém životě, kde není smrti, ani zármutku, ani

nářku, ani bolesti. »Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou« (Mt. 24, 35).

Hrob této dívky budete jistě s láskou opatrovati a ještě mnohá slza ho pokropí. *Nedopusťte, aby bolest a lítost opanovaly duši*, nezapomínejte, co naše víra učí o posmrtném životě, a připomínejte si slova Kristova, která vám znovu připomíná dnes u hrobu vašeho miláčka: »Neumřela dívka, nýbrž spí.« Neplačte, přejte jí klidný spánek.

VIII.

»Spatřiv ji Pán, slitoval se nad ní« (Lk. 7, 13).

Konali jste dnes smutnou cestu z domu smutku až sem. Nešli jste sami, šli s vámi i jiní jako kdysi v městečku Naim šli zástupové, když nesli ke hrobu mrtvého mládence. Spasitel spatřiv plačící matku, pocítil soucit v srdci, slitoval se nad ní, a řekl: »Neplač!« Obojí: soucit i pomoc Spasitele, mají vám býti útěchou v této smutné chvíli.

Míti s někým soucit znamená spolu s ním cítiti jeho bolest a zármutek. Máme s vámi soucit, protože smrt a pohřeb jest osud lidstva, který jednou i nás stihne. Dnes někoho oplakáváme a zítra budou oplakávati nás; dnes někoho pohřbíváme a zítra budou ukládati do hrobu naše tělo. Smrt a pohřeb jest osud lidí, který nikoho nemine. Život lidstva jest stálý příchod a odchod, stálé vítání a loučení. »Nemáme tu města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího«.

Proto i Spasitele dojal pohřební průvod. V mrtvém těle mládence viděl v duchu své mrtvé tělo. Měl býti brzy vydán smrti, i jeho bude milující matka

se slzami k hrobu provázeti. Ten, jenž s námi sdílel osud smrti, pocítil všechn náš bol v hloubi své duše. Proto plakal i u hrobu Lazara, přítele svého, byť i věděl, že Lazar v několika minutách vyjde živý z hrobu; proto plakal nad městem Jerusalemem, když předvídal pád jeho a v duchu viděl mnoho mrtvých, kteří při tom zahynou. Spasitel plakal proto, že se ho zmocnil veliký bol, který smrt lidstvu přináší.

Můžeme míti jen soucit, nemohouce usušiti slzy, *Spasitel měl pro plačící matku se soucitem i pomoc a útěchu*. Můžeme jen říci: Plačte! Vyplačte svou bolest, aby se srdci ulevilo, Spasitel řekl: Neplač, protože byl tak mocný, že mohl smrti její kořist vzíti a matce vrátiti živého syna. Tuto útěchu chtěl dáti plačící matce a proto volá: »Mládenče, tobě pravím, vstaň« (Lk. 7, 14). Těmi slovy volá mládence k životu. Kdo může mrtvého vzkřísiti, může i volati: »Neplač!« Spasitel nebude opakovati zázrak naimský, ale jednou přijde den, kdy i náš mrtvý uslyší: Mládenče, vstaň! Zavolá všechny, kteří v hrobech odpočívají od nejmladších do nejstarších let, protože Bůh chce míti u sebe na věčnosti lidi nejrůznějšího věku, aby zjevil slávu proměnění různým způsobem na lidech nejrůznějšího věku. Jako celá příroda vyniká nepřehlednou rozmanitostí, bude i budoucí svět ukazovati Boha důstojnou rozmanitost slávy. Jako jinoch náš zesnulý klesl do hrobu, jako jinoch povstane v zářivé mladistvé kráse.

Spasitel měl lidské tělo a plakal lidské slzy. Nejlépe můžeme osušiti ony slzy, jež jsme sami plakali. Božský Spasitel, jako druhdy v Naimu, i vám pra-

ví: Neplačte! Nemyslete na loučení, nýbrž na
vzkříšení a shledání ve věčné slávě.

IX.

»Tehdy podobno bude království nebeské deseti
pannám, které vzavše lampy své, vyšly naproti že-
nichovi a nevěstě. Pět z nich bylo pošetilých a pět
opatrných« (Mt. 25, 1—2).

Společenský život připoutává lidi vzájemně tak, že
teprve při loučení náležitě poznáváme, jak jsme
takořka s jinými srostli. Často a často oplakáváme
toho, koho jsme znali a s ním se stýkali. I vy bu-
dete dlouho bolestně pociťovati ztrátu, kterou jste
utrpendi. Nedáte se při tom přemoci bolesti, plni
trpělivosti odevzdáte se do vůle Boží slovy: Bud',
Pane, vůle tvá! Odevzdání se do vůle Boží bude
nejlépe hojiti vaši bolest. Chtěje vám toto odevzdá-
ní do vůle Boží učiniti snažším, obracím váš zrak
od pomíjejícího k věčnému, od země k nebi, a pro-
to připomínám podobenství o pannách opatrných
a pošetilých.

Spasitel rád se nazýval ženichem. Nazval jej tak
i Jan, předchůdce jeho. Pozemská činnost zdála se
mu jako čas ženichův, v němž jako ženich usiloval
o lidské duše. Před svatbou jest láska nejvroucněj-
ší, vůle nejlepší, duše plná naděje a ochoty. Tako-
vou lásku, jaká jest mezi ženichem a nevěstou, chce
Spasitel nalézati v duších, a proto se nazývá ženi-
chem.

Deset panen mělo mu vyjít naproti. Opatrné pan-
ny nesly hořící lampy očekávání a lásky, která ne-
uhasíná, jako uhasly lampy pošetilých panen. Opa-

trné panny byly připravené, vědouce, že ženich může přijíti v každou chvíli. Lampa musela hořeti, jinak nesměly by před ženicha předstoupiti.

Při veškerém zármutku budiž vám útěchou, že vaše drahá zesnulá patřila k těm opatrným pannám! Ženich jí přišel dříve, než mohla tušiti. Splnila se na ní slova tohoto podobenství: »Nevíte dne ani hodiny« (13). Jak to bylo správné a dobré, že byla připravena, že mohla vyjít naproti ženichovi v hodině smrti s vírou a láskou svého života. Smíme tedy důvěřovati a doufati, že směla i vejít do nebe, aby byla účastna svatební hostiny. Za ní se zavřely dveře, které ji a nás oddělují.

Království nebeské často se přirovnává k svatební hostině. Musí tak býti, je-li Kristus ženichem. I vaše drahá zesnulá stala se nevěstou. Spasitel ji neurčil pro zemskou lásku, nýbrž pro nebeskou lásku. Sám se s ní spojil svátostí křtu, vírou a nadějí, láskou a důvěrou. Slavil s ní zasnoubení v Nejsvětější Svátosti. Řekl jí slova, jež čteme v žalmu 44.: »Slyš, dcero, viz a nakloň ucho: Zapomeň na svůj národ a domov, aby král zatoužil po tvé kráse; neboť Pán a Bůh on jest, jemu dlužno klaněti se« (11 a 12). Tak se stala nevěstou, nevěstou v bílém rouchu milosti, nevěstou s myrtovým věncem nevinnosti, milována nebeským Ženichem a radostně vítána všemi účastníky nebeské svatby. Radost tak mnohé pozemské nevěsty v slzách se ztrácí; její radost jest nepomíjející a nikdy neskončí zklamáním.

Neplačte! Bůh drahou zesnulou jen omilostnil. Nebeský ženich po krátké pozemské pouti vzal ji k sobě a splnil na ní slova: »Kdo má nevěstu, jest ženich« (Jan 3, 29).

X.*)

Dobrotivý Pán Bůh zavolal k sobě vašeho miláčka, nedivno, že pocítujete velikou bolest. Ukládáte s ním do hrobu mnohou nadějí. Umírají-li staří, jest to přirozený běh života, *mládí chce žítí*, chce se uplatniti, rozvinouti své síly, ukázati plody své činnosti.

Lidé tak myslí a soudí, ale *Bůh soudí a myslí jinak*, a musíme záviděti našemu v Pánu zesnulému, poznáme-li blíže Boží myšlenky.

Lidský život jest obtížen hříchem a vinou. Jedni chybují ze slabosti, jiní z nedostatku dobré vůle. Bůh nám dává hodně lásky, a sklízí i hodně nevděku. Bůh miluje jen dobré, chce jen dobré viděti a vidí i zlé; chce odměňovati a musí trestati; chce nás zahrnovati milostí a musí zavrhovati; chce dílo své viděti v slávě a vidí je v prachu. Hřích jest osud člověka, zákon, pod nímž stojíme. »Široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni« (Mt. 7, 13).

Nejvyšší svatý a spravedlivý Bůh jest k hněvu popuzován a zoufati bychom museli, kdyby *Bůh nepostaral se o vyrovnaní*, které usmíruje jeho hněv. Vědomí tohoto vyrovnaní může nejspíše vás potěšiti ve velikém zármutku. Bůh byl usmířen poslušností a smrtí svého Syna, a vedle toho vyhledává si z velikého množství lidí, na nichž jeho pohled může s láskou a zalíbením spočinouti, a běře je k sobě do svého království.

Jsou lidé s dechem nevinnosti: jsou to ti, kterých

*) Možno použití i při pohřbu dívky.

nestrávil žár vášní, ti, kteří jsou panici jako věčný Syn Boží. Ti jsou vykoupeni ze země, vykoupeni z lidí jako prvotiny pro Boha a pro Beránka. Jsou zvláště vyznamenáni a omilostněni, protože se v nich obraz Kristův obnovuje.

Písmo svaté o nich praví: »Mají jméno Beránka i jméno Otce jeho napsáno na čelech svých; následují Beránka, kamkoli jde; zpívají píseň novou před trůnem, a nikdo nemůže se naučiti té písni, leč ti, kteří jsou vykoupeni ze země« (Apok. 14, 1—5). Tito nevinní průvodci nevinného Beránka pykají za vinníky.

Budiž vaší útěchou, že váš v Pánu zesnulý odešel v nevinnosti mládí. Smí vstoupiti v řady těch, kteří jako panici provázejí Beránka, kamkoli jde. Nenaříkejte, že tak mladý vás opustil, jest to pro jeho duši veliká milost, když ho Beránek Boží vykoupil ze země dříve, než se ho zmocnily hřích a vina. Každý z nás musí mu záviděti jeho omilostnění. »Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají« (Apok. 14, 13). Slova Písma, slova Boží, jsou a musí býti svatá pravda. *Desetkrátě blaženější ti, kteří umírají v nevinnosti mládí, jako váš v Pánu zesnulý.* Jsou Beránkem vykoupeni, všude ho následují, sdílejí s ním věčnou slávu.

XI.*)

»Nejsouť myšlení má, myšlení vaše« (Is. 55, 8). Pohřbíváme muže, jehož podle lidských úsudků rodina ještě tolik potřebovala. Tu jest opravdu

*) Možno použít i při pohřbu ženy.

těžko podrobovati se vůli Boží a říci: Bud', Pane, vůle tvá. Myšlenky vzpírají se pokorně se podrobiti. V takové chvíli Bůh praví: »Nejsouť myšlení má, myšlení vaše«. Jaká jsou myšlení Boží a jaká lidská?

Nejsouť myšlení má, myšlení vaše. To jest bolestná skutečnost. Stojíme vždy rozrušení před tvrdostí a necitností smrti. Neúprosná smrt odvádí člověka bez ohledu, je-li ho tu ještě třeba; netáže se, zda skončil své cesty, zda uskutečnil své plány, zda zaopatřil a postaral se o svou rodinu. Necitelnost a tvrdost smrti připadá nám mnohdy jako nerozvážnost. Smrt jest hříchem rozpoutaná přírodní moc, která, jako všechny rozpoutané přírodní moci, jde bezohledně svou cestou a neptá se, zda přináší štěstí nebo neštěstí. Musíme se před smrtí skloniti, když ji Pán světa uložil za pokutu. Smrt lidstva zavinil hřích; hřích zavinil nepřehledný oceán bolesti a zármutku, jež znovu pociťujeme u každého smrtelného lůžka, u každého hrobu, kdy člověk platí dědičný dluh, s nímž nás znovu spojuje každý hřích. Tu na každém z nás splňuje se tvrdý osud, že z prachu země vystupujeme k světlu a zase se světlem se loučíme, abychom se vrátili do prachu země. Tak jest stanoveno věčným úradkem Božím, my se musíme bezpodmínečně podrobiti, byť to i bolelo.

Nejsouť myšlení má, myšlení vaše. V těch slovech jest pro nás svaté upozornění a napomenutí. Lidská myšlení jsou myšlení slabosti. Bojíme se bolesti, nemoci, utrpení, smrti. Raději se modlíme: »Zbav nás od zlého« než: »Bud' vůle tvá«. Příliš se držíme této země, příliš máme na očích pomí-

jející a málo se staráme o nepomíjející. Boží myšlení jsou myšlení síly. Bůh nezadržuje běh přírody, protože nám chce dáti úlohu, abychom prospívali. Provádí nás utrpením, abychom byli zralejší a tichostí dokonalejší. Člověk v bolesti a utrpení pocítuje nejhlubší působení na duši. Kdo neprošel školou utrpení, nezná nebeských mocí. V utrpení poznáváme nejtěsnější styk s nebeskou mocí. I světci měli bolesti, ale při nich líbali ruku Boží, že jim je seslala, vědouce, že prozřetelnost Boží znamená vždycky péči a starost, že Bůh nikdy nepřestává býti láskou, ani tehdy ne, když rány dopouští. Trvá-li člověk na svém a nechce se podrobiti vůli Boží, nemění se tím na bolesti nic, stává se spíše tvrdší, citlivější; kdo v bolesti poznává myšlení Boží a podrobuje se vůli Boží, pocítuje útěchu, které Bůh nikomu neodřídá, kdo se s pokorou svěří jeho vedení.

Kéž by myšlení Boží bylo i vaším myšlením! Kéž přijímáte ztrátu, která vás stihla, jako projev nejvyšší vůle Boží, která raní a zase hojí, dopouští a neopouští. Pán Bůh bude rád pomáhati a pomalu hojiti, co dnes ještě tolik pálí a bolí.

XII.

Jako svatý Josef.

Ukládáme do hrobu řádného a poctivého řemeslníka. Sv. Josef byl také řemeslník, a patří mezi světcy lidem hodně ctěné, jednak pro velikost vyznamenání, jehož se mu dostalo, jednak pro požehnání, které svou přímlovou nám zprostředkuje. Jest tedy jistě velmi potěšitelné, můžeme-li o někom, jako

o našem v Pánu zesnulém řici: byl jako svatý Josef. *Svatý Josef jako řemeslník byl ctěn.* Všecka povolání jsou nutná, všecka Bůh cení, ale zvláštní láskou zahrnuje řemeslo, když řemeslníka, tesaře, ustanovil pěstounem jediného svého Syna. Spasitel vyrůstal v rodině řemeslníka, sám se řemeslu vyučil a jako řemeslník pracoval do třiceti let. Pracoval vážně a s láskou, jako činil vše s naprostou dokonalostí, a svatý Josef s láskou a pýchou byl jeho učitelem. V nazaretské dílně dostalo se řemeslu veliké cti. I náš v Pánu zesnulý byl ctěn jako řemeslník a vzhlížel k sv. Josefovi jako svému patronu a ochránci, jak činí a má činiti každý katolický mistr a řemeslník. Byl si vědom toho, že poctivá práce nezahanbuje, když ji svými rukama posvětil Ježíš se sv. Josefem. Ježíš a sv. Josef v dílně jsou ctí pro řemeslo.

Sv. Josef jako řemeslník byl ve službě prozřetelnosti Boží. Nepracoval jen pro sebe, Bůh mu svěřil dva, o něž se měl starati, Ježíše a matku jeho. Byla to veliká starost a zodpovědná péče, ale činily jej šťastným, cítil velmi dobře čest a velikost svého úkolu. Rád konal daleké cesty za prací, snášel teplo letních dnů a námahy deštivého počasí, pracoval přes čas, aby Ježíš s Marií netrpěli nouze. A tak jednal i náš v Pánu zesnulý. I jemu prozřetelnost Boží svěřila ženu a děti, aby se o ně staral. Nebylo to vždy snadné a lehké. Starost o rodinu vyžaduje celého člověka — nezapomeňte toho nikdy — vyžaduje sebezáporu a velikých obětí. Přirozeně, že mnohdy dostavuje se únava a člověka opouští zmužilost a odvaha. I náš v Pánu zesnulý leckdy klesal pod tíhou starostí, ale vždycky jej

sílila myšlenka, že má se starati o svěřenou ženu a rodinu, a dodávala mu sílu a vytrvalost, až jej Bůh odvolal a životních úkolů zbavil. Může jistě odejít na věčnost s potěšující myšlenkou, že, podle vzoru sv. Josefa, jako dobrý a věrný hospodář staral se o rodinu a pro ni i pracoval. To jest umírání potěšitelné.

Svatý Josef, řemeslník, byl Ježíšem milován. Lidé bližního často oceňují špatně: větší cenu u nich má šat než srdce, titul jim znamená více než charakter. Bůh nedbá zevnějšku, vždycky hledí na nitro člověka, vždycky oceňuje jeho vnitřní hodnotu. Se zalíbením hleděl na velmi svědomitou a pilnou práci a láskyplnou otcovskou péči sv. Josefa. Dovedeme si snad aspoň částečně představit, jakou láskou Ježíš miloval svého pěstouna, jenž byl mužem podle srdce Božího! Písmo svaté zve Josefa spravedlivým. V tom slově jest všecka jeho dokonalost. Doufáme pevně, že Bůh s láskou a zalíbením přijímal i dobrou vůli v Pánu zesnulého, všecku jeho starost o ženu a děti, a modlíme se, aby dobrotivě jeho milost doplnila, čeho ze slabosti opomenul. Jako sv. Josef! Kéž tato myšlenka provází obraz v Pánu zesnulého a povzbudí vás k modlitbě za jeho duši, aby našel, jako sv. Josef, v nebi odměnu za svou práci pro ženu a děti.

XIII.

»Dobře, služebníku věrný a dobrý...«

Smrt bere člověku skoro vše, co na zemi má, jen jednoho nemůže mu vzít, dobrých skutků, které tu vykonal. Proto: »Blahoslavení, kteří v Pánu umí-

rají, neboť skutky jejich jdou s nimi« (Apok. 14, 13). Může-li člověk předstoupiti před soud Boží s bohatstvím dobrých skutků, uslyší slova, která byla řečena v podobenství o hřivnách dobrému služebníkov: »Dobře, služebníku věrný a dobrý, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe; vejdi v radost Pána svého« (Mt. 25, 23).

Po celý život jsme služebníci Boží. Pán Bůh stále vychází na trh života najímati dělníky na svou vinici, aby mu tu pracovali a sloužili. Jako Syn člověka přišel jiným sloužiti, jest i služba úkol našeho života: služba rodině, služba lidu, a to vše zase má býti služba Bohu a plnění Božího příkazu: »Pánu Bohu svému budeš se klaněti a jemu jediné poctu božskou vzdávati« (Mt. 4, 10). Spasitel přišel sloužiti, nemůže »učedník býti nad mistra svého«, proto i náš úděl jest služba.

Tato služba jest zároveň i zkouška, při níž nastává třídění duchů. Tu se rozchází ochotný a pilný služebník se služebníkem práce se štítícím; tu se již připravuje rozsudek, který přísný soudce jednou vynese a bude zníti buď: »služebníku věrný a dobrý« nebo: »služebníku nešlechtný a zlý«. Uvážíme-li to, můžeme u hrobu našeho v Pánu zesnulého býti klidni. Jeho život byl služba, věrná, pilná, neustálá služba, a při tom nebyl otrokem této země, nýbrž často vzhlížel k Bohu a pro Boha pracoval. Smíme tedy při veškerém zármutku těšiti se myšlenkou, že věčný Pán vinice uznal službu svého služebníka.

Každá služba přináší i odměnu. Tak žádá spravedlnost Boží i lidská. Víra neslibuje jen odměny, která zaplatí naši námahu, víra výslovně praví, že

»míru dobrou a natlačenou a natřesenou a vrchovatou dají do klína našeho« (Lk. 6, 38), proto Spasitel praví v podobenství věrnému služebníkov: »Že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe; vejdi v radost Pána svého«. Naše odměna bude mnohem větší než můžeme tušiti.

Věrný služebník Boží bude na věčnosti ještě zvláště povýšen. Bude povýšen jako apoštolové, kteří Spasitele věrně následovali na jeho cestách. Spasitel při poslední večeři jim praví: »Již více nenazývám vás služebníky, ale nazval jsem vás přáteli« (Jan 15, 15). Na věčnosti nebudeme více služebníci, budeme přátelé Boží, když jsme na zemi Bohu věrně sloužili. Budeme s Bohem i kralovati. Písmo svaté praví o blahoslavených: »Budou patřiti na jeho tvář, a jméno jeho bude na čelech jejich, a budou kralovati na věky věkův« (Apok. 22, 4—5). Jak veliká bude sláva těch, kdo svému Pánu a Bohu věrně sloužili a dosloužili!

Neplačte tedy příliš, spíše obnovte úmysl Bohu věrně sloužiti, aby vás stejná odměna jednou na věčnosti zase spojila.

XIV.

»Zdatnou ženu kdo nalezne?«

Dobrou ženu, nezištnou matku ukládáme do hrobu. Církev o svátcích svatých žen začíná epištolu slovy: »Zdatnou ženu kdo nalezne? Nad skvosty z daleka cenu má« (Přísl. 31, 10). *Dobrou ženu a matku nemožno nahraditi.* Její cena jest opravdu jako cena skvostů z daleka. U hrobu to nejlépe a nejvíce pociťujete. Všimněme si, co Písmo svaté

praví o zdatné ženě a její činnosti, a bude-li při tom obraz v Pánu zesnulé znovu a znovu vynořovati se v duši, buď vám to útěchou, jíž v této chvíli hodně a hodně potřebujete.

»Manžel na ni se spoléhá, prospěch mu činí, ne škodu, v každý den života svého.« Jak nesmírnou cenu má žena, která muži prospěch činí, ne škodu, po celý život! Spravedlivý muž dovede to oceniti. V době před svatbou jest srdce plné dobré vůle, ale pravá cena člověka se ukazuje teprve v manželství, kdy se musí osvědčiti, zda poctivá vůle a věrná láska jsou trvalé a šíří stále v domě své požehnání a světlo. Světlo může vycházeti jen od zdatné ženy, jejíž mysl jest pevná a její dobrota trvalá. Jen na takovou ženu manžel se může spoléhati. Její cena nedá se odhadnouti.

Tuto cenu zná a pocituje celý dům. Písmo svaté dále líčí starost, píli a péči zdatné ženy. Pečuje o rodinu i služebnictvo, stará se, aby v ničem neměli nedostatku. I chudí a žebráci pocítují tuto starostlivou lásku. *»Pečuje o len a vlnu, pracuje radostnou rukou. Když ještě noc je, vstává, rozdává stravu své rodině, služebným svým jídlo«.* Taková láska a starostlivost vyžadují obětí bez konce, proto *»nehasne v noci jí světlo«.* Kolik nocí musí dobrá matka obětovati zdravým dětem a což teprve nemocným! Tu musí, abychom mluvili slovy Písma, často *»ovíjeti silou svá bedra, uplatňovat své rámě«.* Za to *»ctí ji děti, a chválí ji i muž její«.* Takovou věrnost může odměniti jedině vděčná láska, vděčná láska muže i dětí. Děti nikdy nesmí zapomenouti, co dobrá matka pro ně vykonala! Od malička rostly v požehnání této lásky, odcházeli-li matka od nich,

zůstává jim vděčná vzpomínka a zbožná modlitba za zesnulou.

Písmo praví dále o zdatné ženě: »*Té ženě přísluší chvála, která se bojí Pána.*« To jest naprosto jisté a jasné. Ale nejvyšší odměna není chvála lidí, nýbrž vědomí, že můžeme po vykonané povinnosti s klidným srdcem předstoupiti před Pána Boha. Žena, která se bojí Pána, nemusí se obávati věčného Soudce, ona »s úsměvem v budoucno patří«. Kéž by i naše smrt byla tak lehká, abychom v poslední chvíli mohli s úsměvem v budoucno patřiti po věrném splnění stanoveného úkolu!

Kéž věrný Bůh, jenž věrnost miluje a odměňuje, smiluje se nad naší zesnulou pro její věrnost, když v zdatné ženě má zalíbení! Její skutky ji chválí na zemi, kéž by pilné ruce její na věčnosti byly naplněny věčnými dobry!

XV.

»Blahoslavení jsou ti, kteří jsou povoláni k svatební hostině Beránkově.«

Písmo svaté jmenuje nás slepci. A jsme jimi skutečně. Tak často nevidíme, co Bůh dává viděti ve svých zjeveních, a trápí nás to, co nám nikdy nemá trýzní býti.

Tak jest tomu i u hrobu miláčků. Pláčeme, srdce svírá bolest, vše se zdá býti prázdným a beznadějným. Chce se nám volati: Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest jako bolest naše!

Jest to lidsky pochopitelné, když *lpíme na tom, s čím jsme spojeni krví a láskou.* Při tom podléhá-

me i nedokonalosti lidského poznání. Jest to naše lidská chyba, že se tak příliš připoutáváme k tomuto pomíjejícímu světu a tak těžko se odhodláváme pohlížeti přes tento svět do jiného světa pravého a nepomíjejícího života.

Kdyby někdo z tohoto jiného světa dnes sem přišel, neplakal by s námi, neposiloval by nás v hoři a zármutku, klidně by nám řekl: Neplačte! A připomenul by nám slova z Apokalypse: »Přišla svatba Beránkova. Blahoslavení jsou ti, kteří jsou povoláni k svatební hostině Beránkově« (19, 7 a 9).

Pro tohoto v Pánu zesnulého přišla svatební slavnost Beránka Božího. Kristus nazýval se ženichem a dovolil jiným tak jej zváti, protože se ucházel o lidské duše jako ženich o nevěstu. Proto podobno jest království nebeské králi, jenž připravil svatbu Synu svému. Proto Písmo praví: »Blahoslavení jsou ti, kteří jsou povoláni k svatební hostině Beránkově.«

Toto volání zaslechl i v Pánu zesnulý. Bůh povolal jej po námahách a zklamáních, utrpeních a životních bojích, aby se zúčastnil svatební hostiny nebeské. Svatba jest spojení lidstva se svým Vykupitelem Ježíšem Kristem. Spojujeme se s ním již na zemi, ale můžeme silou pokušení býti od něho zase odloučeni; vejdemo-li do nebeské blaženosti, patříme Bohu navždycky; nikdo nás nemůže od něho odloučiti.

Pobudeme tu všichni jen krátkou dobu, a odejdeme také, jsme všichni povoláni k nebeské svatbě. Jako našemu v Pánu zesnulému, řekne i nám jednou anděl Boží: Přišla pro tebe svatba Beránkova. Blaze

nám, smíme-li říci slovy Písma: »Radujme se a plesejme a vzdejme mu chválu« (Apok. 19, 7).

Tak mohl říci náš zesnulý. Věřil v Ježíše Krista, a udržoval s ním spojení modlitbou a přijímáním svatých svátostí. Nepředstoupil před Boží soud, kde jsou zváženy zásluhy i vina, s prázdnýma rukama. Umíral s pevným úmyslem: Neopustím Ježíše! a důvěřivou nadějí: Ježíš neopustí mne! Mohl souhlasiti s výzvou anděla: »Radujme se a plesejme a vzdejme mu chválu.«

Od hrobu obraťme zrak tam, kde panuje věčná radost, a modleme se, aby Bůh ráčil duši zesnulého uvést do této radosti a milostivě prominul nedokonalost, zdržuje-li jej snad od věčné blaženosti.

XVI.

Při pohřbu vojína, jenž prodělal válku, jest na místě zmínka o dobrém kamarádovi.

Muže především spojuje přátelství a kamarádství. Na první pohled se zdá, že ta slova mají stejný smysl a obsah, a přece jest mezi nimi veliký rozdíl. Přítel jest ten, jehož ctím a miluji, jemuž důvěřuji, na jehož věrnosti mohu budovati, s ním si upřímně myšlenky vyměňovati, s nímž snáším radosti i bolesti. S přítelem jdu vždy ruka v ruce.

Kamarádství jest něco jiného. Tu se ozývají tóny zcela jiné. Tu duní kroky čet, ozývají se přísné povel, vrískají vojenské trubky, burácí řev bitvy. Tu jsou ulice smrti a těmi kráčí život. Zazní povel k útoku, vojáci jdou bok po boku, hvízdají kulky a první otázka jest: platí mně nebo tobě, nebo nám

oběma? Tu jsme s druhy spojeni na život a na smrt.

Křesťanství jest život bojem. Proto nás vybízí pro životní boj »vzít si plnou zbroj Boží, pancíř spravedlnosti, štít víry, přilbici spásy a meč Ducha« (Ef. 6, 14—17), jak se sluší na bojovníky Boží. Ve svátosti biřmování stáváme se bojovníky Božími. Proto dobrý křesťan při pohledu na svůj život pln radosti volá: »Dobrý boj jsem bojoval, pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti« (2. Tim. 4, 7). V opravdovém kamarádství jest tedy jistě i rys zbožnosti, která vzhlíží k Bohu, jenž jest řidič lidského života, ale i řidič bitev. Jest to ona zbožnost, která se modlí v nebezpečí smrti: Nebeský Otče, jsem tvé dítě. Jest to ona zbožnost, která se i odevzdává do vůle Boží, když pokorně hlavu sklání a praví: Bud' vůle tvá!

Tak chceme i my činiti u otevřeného hrobu. Při veškerém zármutku chceme a budeme volati: Nebeský Otče, jsme tvé děti, přijímáme tedy z ruky tvé vše, i bolest, již nám působí ztráta drahého zesnulého, jako projev tvé lásky. Bud' vůle tvá! Tím hodina loučení jest ozářena dechem stejné zbožnosti, která činí možnými nejdříve dobré kamarádství a statečný boj a pak slavné vítězství, které po životním boji přináší svatý pokoj Boží.

XVII.

»Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji.«

Náš v Pánu zesnulý došel k cíli pozemské pouti v úctyhodném stáří. Naše modlitba: Odpočívej

v pokoji, má jistě u hrobu tohoto stařečka plné oprávnění. Člověk má po životních námahách nejen nárok na klid a pokoj, nýbrž i touhu po klidu a pokoji. Jest mu jako stařečkovi Simeonovi, když v jerusalemském chrámě vzal na lokty své Božské Dítě a velebil Boha: »Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého, podle slova svého v pokoji, neboť viděly oči mé spásu tvou.«

Slova Simeonova připomínají tvrdost života. Pokoj tak srdečně může pozdraviti jen ten, jemuž život naložil těžké břímě. Náš život jest služba, a tato služba není snadná a lehká. Život od tvorů mnoho požaduje. Lepší vyhlídku a naději dává život na onom světě. Co má cenu, musí býti trpce dobýváno a dosahováno. I náš zesnulý pocítil tíhu starostí a životních břemen, jež jsou úděl všech smrtelníků.

Slova Simeonova hlásají radost ze služby Boží. Co nám bylo uloženo, co nám bylo svěřeno, nepřichází náhodně, nýbrž z příkazu Božího. Jest to slovo Boží, jež zavazuje k naprosté poslušnosti. Tak na svůj život pohlížel stařeček Simeon, a to právě jej činilo šťastným. Podle slova Božího žil, podle slova Božího i Vykupitele očekával, podle slova Božího chtěl i zemřít. I náš zesnulý plnil podle slova Božího svůj životní úkol věrně a trpělivě, slovu Božímu se odhodlaně podrobil, když určilo konec jeho života. Život podle slova Božího dával mu radost a útěchu a důvěru.

Slova Simeonova obsahují touhu po pokoji. Mladý člověk touží po činech a raduje se z činnosti. Chce míti životní úkoly, chce je splniti, napíná síly. I ta největší síla jednou ochabuje, dostavuje se únava a s ní touha po pokoji. Ta zatlačuje všechna ostatní

přání. I slova Simeonova jsou veliká touha stařečka po pokoji, po onom pokoji, který možno nalézt jedině v Bohu, jenž není nečinností, nýbrž štěstím, jež nemá už žádného jiného přání. Tato touha po pokoji v Bohu jest dobré právo stáří, jež chce býti propuštěno z boje a pozemské roboty. Nejsme stvořeni pro věčný pokoj, nýbrž pro pokoj na věčnosti. Zesnulý ten pokoj našel. Ať tedy odpocívá v pokoji!

Slova Simeonova obsahují štěstí z víry. Simeon se modlil: »Oči mé viděly spásu tvou.« Jemu platí slova: Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. Vykupitel ozařoval jeho oči a stařeček jej poznal. Proto jeho život končil ve štěstí víry a patření. I život našeho zesnulého končil v obšťastňující víře. I on poznal spásu, kterou Bůh připravil před očima všech národů. Jako Simeon směl Syna Božího na loktech svých nositi, směl náš zesnulý přijímati jej v Nejsvětější Svátosti a nositi jej ve svém srdci. V tomto štěstí, v tomto pokoji, jež víra dává, směl i zemřít. To byla milost, které bychom si všichni jistě přáli. Zesnulý odešel od nás v pokoji, odejděme i my v Božím pokoji od jeho hrobu. Ať odpocívá v pokoji, ať i nám dobrotivý Bůh dá jednou stejný pokoj.

XVIII.

Roční doby z přírody opakují se v lidském životě.

Po jaru a létu následují podzim a zima.

Po jaru, kdy vše raší a pučí, přichází léto, kdy květy přinášejí plody, následuje podzim, kdy nastává sklizeň, pak se dostavuje velmi rychle zima, která při-

krývá vše smrtelné, aby si odpočinulo po vykonané práci. Lidský život jest obraz roku v přírodě.

Našemu v Pánu zesnulému bylo dopřáno okusiti plnost života. Bylo mu dopřáno dožítí se po jaru života i léta a plodného podzimu, teď pro něj nastala zima. Odešel, jako odcházejí všichni pozemští tvorové, a klademe jej do hrobu, aby si tu odpočinul od radostí i bolestí životních. Musí-li umíratí mladý člověk, připadá mu umírání těžkým když i Spasiteli umírání bylo těžké; starý cítí sám, že přišel jeho čas, že se musí podrobiti zákonu zániku, že loučení jest náš bolestný úděl na této zemi.

Bylo by velmi smutné, kdyby zima znamenala konec. Není tomu ani v přírodě, neboť život jest nesmrtelný: jest od Boha, jest pro Boha a končí v Bohu. Všichni žijeme pro Boha. Sv. Pavel praví o Spasiteli: »Že však žije, žije pro Boha« (Řím. 6, 10). Protože žijeme pro Boha, následuje po každé zimě nové jaro, znovuvstání z dlouhého zimního odpočinku k nové jarní síle. »Rozsévá se v slabosti, vstane v síle. Rozsévá se v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti« (1. Kor. 15, 43 a 42). A překrásně a s radostnou nadějí praví žalmista: »Dobrořeč, má duše, Hospodinu, pamatuj na všechna dobrodiní jeho. On ti odpouští všechna tvá provinění, uzdravuje všechny neduhy tvé, vysvobozuje život tvůj od záhuby, věncí tě milostí a slitováním. Nasycuje dobrem tvoji žádost, že se tvé mládí jak orlice obnovuje« (102, 2—5). Bude-li naše mládí jednou obnoveno jako ona orlice, budeme radostně opakovati slova kněze při počátku Mše svaté: »Vstoupím k oltáři Božímu, před Boha, jenž jest původcem radosti mé od mladosti méj.«

Toho se jednou dožije i náš zesnulý. Ukládáme-li jej k dlouhému spánku jeho zimy, nezůstane v tomto hrobě, nýbrž vyjde z něho k novému jaro, k nové síle, a Bůh bude jej věnčiti milostí a milosrdenstvím. S plnou důvěrou můžeme jej i sebe svěřiti rukám Božím, protože náš život ve věčném stesku proudí zpět k Bohu, a naše zima přejde v nové jaro. Byť se i zdálo u hrobu, že zima slaví vítězství, nedá se vítězství věčného jara zadržeti a zůstává na věky. Popřejme drahému zesnulému klidu, jehož po dlouhém životě zasluhuje. Jest to potěšitelné jíti zimou, blíží-li se její konec. Zmocňuje se nás tušení, které i u hrobu se uplatňuje a jisté svým vítězstvím, volá: Po každé zimě následuje nové jaro, po tomto životě časném život věčný!

XIX.

Věřím v život věčný.

Apoštolské vyznání víry jest jako silná budova, vybudovaná na základě apoštolů a základním kameni Ježíši Kristu. Každý článek jest jako kvádr pevně do celku zasazený a celkem nesený; každý článek jest jako vítězné volání, jež volá víra do světa a celé věčnosti. Jako vítězné volání zaznívají i poslední slova, jimiž Apoštolské vyznání končíme: Věřím v život věčný. A toto vítězné volání jest zesíleno mocným Amen.

Věřím v život věčný; ta slova dnes u hrobu mají nám býti útěchou a posilou. *Zdá se, že jaksi nepatří na svaté pole mrtvých*, že bychom měli tu, kde jest hrob vedle hrobu a náhrobky hlásají o životě těch, kteří na zemi žili a zemřeli, spíše říkati: vě-

řím ve věčné umírání. A právě tady, kde mocně vládne paní smrt, kde svým žezlem mává nejvítězněji, kde její poddaní tiše a podajně leží u jejích nohou, právě tady křesťan předstupuje před smrt vše překonávající s věrou a zmužilostí a vzdorně jí praví: Věřím v život věčný.

Věřím v život věčný. To jest život, jenž spočívá v Bohu a od Boha přichází, jenž žije a kraluje od věčnosti do věčnosti. Umírání nebylo vždycky, začalo teprve v čase, život tu byl vždy, a život bude i tehdy, když už smrti nebude. Život je nepřemožitelný. Jednotliví tvorové umírají, život zůstává; celý svět zahyne, život zůstane. Život jest jako věčné jaro, zima ani hrob nemohou ho zastaviti, jaro musí býti, jaro nového života. Jak jest život vítězný a smělý!

Věřím v život věčný. Vyznáváme těmi slovy přesvědčení, že nad tímto světem a životem jest ještě jiný živý svět. Spasitel tento svět nazývá prostě »život«. Tento život jest předmět víry, ale není nás vzdálený. Mluví k nám ve svědomí; duše jej prožívá; přišel k nám v osobě Ježíše Krista a projevil sebe i svou moc v jeho životě a činech. Ježíš mluvil »jako moc maje«. Činil divy, v nichž již vyzařovala ona sláva, která jednou vítězně převezme vládu od tohoto viditelného světa. O tomto životě píše sv. Jan: »Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme viděli svýma očima, co jsme prohlédli a ruce naše ohmataly, a Život se zjevil, a my jsme viděli a svědčíme a zvěstujeme vám Život věčný, kterýž byl u Otce a zjevil se nám« (1. Jan. 1, 1—2).

Kéž by tyto myšlenky naplnily srdce vaše útěchou! I náš zesnulý podlehl zákonu smrti, i jemu patří

vítězný život, který triumfuje nad smrtí a hrobem. Nese jej v sobě jako zrno hořčičné, které jednou vzejde a rozvine se. Jeho duše už vešla do jasného světa života, a jednou bude i tělo požadovati jako své vlastnictví, aby s tělem stejným způsobem byly účastny věčného, nepomíjejícího života.

XX.

»Já jsem vzkříšení a život« (Jan 11, 25).

Máme dvojí život: tělesný a duševní. Tělesným životem béřeme účast na obecném životě přírody, duševním saháme tajuplně do jiného světa. Tělesný a duševní život jsou nejtěsněji spojeny. Jsou od Boha a v Bohu se scházejí, když je smrt na určitou dobu oddělí.

Spasitel o tomto dvojím životě mluvil Martě, když přišel Lazara vzkřísit k životu. Jeho slova jsou tak útěšná, že plným právem každého, kdo má zármutek a bol, můžeme odkázati na Ježíše, aby jej potěšil jako Martu: »Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude; a každý, kdo žije a ve mne věří, neumře na věky« (25—26).

Spasitel nejdříve praví: »Kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude.« *Spasitel nás nemůže smrti ušetřiti,* nebyl jí ani sám ušetřen. Musel na se vzíti trest smrti, který máme nésti, aby nás svou smrtí od smrti vysvobodil. Kdyby byli lidé nezhřešili na počátku svých dějin, byli by po skončení své pozemské pouti vešli s tělem i duší do jiného světa, aniž by umřeli. Jsme určeni pro život tohoto jiného světa. Kristus nám ho vydobyl a zajišťuje každému, kdo v něho věří. Proto výslovně praví: »Kdo věří

ve mne, byť i umřel, živ bude.« Tělo umírá a zaniká, duše má pevně ve své moci věčný život, který provždy jest určen jí a jejímu tělu, čekajíc na chvíli, kdy tělo bude z hrobu vyvoláno, aby se s ním zase spojila.

Ta hodina přijde. *Jako Kristus sdílel s námi smrt, tak zase chce, abychom s ním sdíleli vzkříšení.* Proto praví: »Já jsem vzkříšení a život.« Vítěz nad smrtí chce smrt i v nás přemoci. Jak by bylo smutné a bolestné, kdyby smrt působila takový konečný stav, který by se nedal více odstraniti. Kdyby lidské tělo zapadlo jako den, který se už nikdy nenavrátil, jako květina, která více nekvete, jako lidské dílo, které se rozpadá v nic! Jak by bylo loučení těžké, kdyby nebyla naděje na shledání! Proto nás Spasitel těší slovy: »Já jsem vzkříšení a život«. Proto člověk se přidržuje Spasitele a volá: Spasitele neopustím, a Spasitel neopustí mne.

Spasitel připojuje ještě smělejší slova: »*Každý, kdo žije a ve mne věří, neumře na věky.*« Před Bohem jest jen jedna pravá smrt, jest to těžký hřích, který duchovně usmrcuje duši a tím jí přináší věčné zavržení. To jest smrt, které neprospívá vzkříšení v poslední den, protože jest to vzkříšení smrti a beznaděje. Kdo s věrou v Krista má věčný život, pro toho smrt jest jen průchod k onomu životu, kterého nemůže už nikdo duši vzíti, pro toho jest smrt ziskem.

Kéž by Kristus na zesnulém, jenž v něho věřil a jeho život v sobě nosil, splnil svá slova: »Kdo ve mne věří, byť i umřel, živ bude«, neboť Kristus jest »vzkříšení a život«.

XXI.

Udeří-li hodina loučení a srdce jest plné bolu a zármutku, hledáme nějakou myšlenku, aby pomáhala v nejtěžší chvíli, až čas sám rány zhojí. Takovou myšlenku nám hlásá sice smělá a přece nejvyšší pravdivá věta: Život nepřestává pro toho, kdo jest údem živé Církve Kristovy.

Církev začala žíti, když Kristus přijímal první učedníky, a *žítí bude na věky*. Čas zapadne v oceánu věčnosti, nebe a země pominou, Církev zůstane. Tento fakt zaručují nám slova Spasitele, protože Bůh musí splnit, co slibuje. Proto každý úd živé Církve Kristovy má účast na jejím nepomíjejícím životě, a to i tehdy, když tělo a duše na čas se oddělují. Taková jest vůle živého Boha, jenž chce svým tvorům býti Bohem života. Proto Spasitel poukazoval, že Bůh v Písmě jest zván Bohem patriarchů, a připojil: »Bůh však není Bohem mrtvých, nýbrž živých; neboť všichni žijí jemu« (Lk. 20, 38). Žijeme-li jemu, t. j. Bohu, je-li náš život založen v životě Boha, nemůžeme opravdu zemřítí.

Skrze Církev stáváme se údy Kristovými, protože Církev jest tělo Kristovo. Nemůže zván býti mrtvým ten, v němž život Kristův jako v údě proudí! Proto Spasitel řekl Martě: »Každý, kdo ve mne věří, byť i umřel, živ bude« a »každý, kdo ve mne věří, neumře na věky.« Úd Kristův nemůže zemřítí, má v sobě neztratitelný život Kristův, smrt mu nemůže ublížiti, platí mu slova sv. Pavla: »Že však žije, žije pro Boha« (Řím, 6, 10). Tohoto života smrt nemůže zničití.

Skrze Církev jsme ratolesti vinného kmene Krista.

Spasitel při poslední večeři pravil: »Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti« (Jan 15, 5). Život, jenž vtéká z vinného kmene do ratolestí, udržuje je živými tak dlouho, dokud žije vinný kmen. Poněvadž Spasitel jest jediný pravý vinný kmen, žijeme tak dlouho, pokud jsme s ním ve spojení. Na zemi můžeme býti odtrženi od vinného kmene Krista. Pak se nám vede, jak Spasitel praví: »Kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest: i uschne a seberou ji a vrhnou na oheň« (Jan 15, 6). Kdo vešel do jiného světa ve víře a lásce Kristově, zůstává ratolestí na vinném kmeni Kristu a skrze Krista žije na věky.

Nemáme tedy vlastně říkati: náš mrtvý. Není mrtvý ten, kdo patří k živé Církvi, kdo jest úd Kristův a ratolest na vinném kmeni Kristu, ten pouze přešel z pozemského života do jiného. Neplačte tedy u tohoto hrobu, v Pánu zesnulý nebyl vám vzat navždy, bude vám vrácen a bude vaším po celou věčnost.

XXII.

»Jeť jako smrt mocná láska« (Velep. 8, 6).

Smrt jest nejsilnější moc na zemi, moc, s níž bojujeme po celý život. Chceme jí vyrvati to, co nám chce vzíti, a mnohá povolání jsou tu vlastně proto, aby jí v činnosti brzdila. Lidé přemýšlejší a pracují ve dne i v noci a hledají prostředky, aby jí vyrvali její kořist. Smrt toho všeho nedbá, jest jako velmožná paní, která si s námi pohrává a dá si naši námahu líbiti, až ztratí trpělivost a pak bezohledně řádí. Lidská moc musí vždycky ustoupiti její moci,

všecko lidské namáhání ukazuje se bezmocným. *A přece jsou moci silnější smrti*, před nimiž tato mocná vládkyně jest rovněž bezmocná, jako my před smrtí. Může uplatňovati svou moc určitou dobu, trvale ji nemá. Spasitele nemohla zdržeti v hrobě: všichni jí pomáhali, židovští vůdcové a židovské úřady, mocná římská říše, celý zástup nepřátel a pomocníků, a přece musela vydati třetího dne svou kořist, kterou na kříži získala. Rozpíná-li ještě dnes lačně své rámě do celého světa, její porážka jest neodvratná: »Moře vydalo mrtvé, kteří byli v něm, a smrt i místo zemřelých vydaly své mrtvé, kteří byli v nich. A smrt i místo zemřelých byly uvrženy do jezera ohnivého« (Apok. 20, 13—14). *Smrt zhyne, protože se jí opře jiná moc, která jest silnější smrti*, a touto mocí jest láska. »Jeť jako smrt mocná láska.« Můžeme a máme právo říci: Láska jest silnější smrti! Přirozeně, že to není naše ubohá, malá, lidská láska, jež tak ráda se věší na lidi a věci. Jest to láska Boží! Bůh nás miluje věčnou láskou a přitahuje k sobě. Jako nejvyšší svatý Bůh trestal hřích smrtí, jako nejvyšší milosrdný Bůh chce opět odpouštět. Praví-li Písmo svaté, že Bůh nechce smrt hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl, smíme o tělesné smrti člověka říci: Bůh nechce smrt lidí, nýbrž aby se k němu obrátili a žili. *Tato Božská láska jest silnější smrti*. Tato Božská láska jednou vyrve i tohoto v Pánu zesnulého, jehož s bolestí a bezmocně museli jste vydati smrti za kořist, a vrátí vám jej, abyste s ním žili ve věčné lásce tam, kde »smrti nebude již, neboť první věci pominuly« (Apok. 21, 4).

XXIII.

»Musí zajisté porušitelné toto tělo obléci neporušitelnost a smrtelné toto tělo obléci nesmrtelnost« (1. Kor. 15, 53).

Jest to jistě bolestná myšlenka, že musíme zemřít a tělo propadne tlení. I ten nejmnocnější a nejslavnější a nejpyšnější člověk musí do hrobu, kde z jeho těla zůstane trochu hlíny. To by nás strašně tížilo, kdybychom nevěděli, že »musí porušitelné toto tělo obléci neporušitelnost a smrtelné toto tělo obléci nesmrtelnost.«

Vůle Boží jest, abychom všichni zemřeli, vůle Boží také jest, abychom zase k novému životu povstali. To jest Bůh povinen sám sobě. Jak to?

Bůh jest Bohem života. Jako sám žije od věčnosti do věčnosti, tak nenechá zahynouti to, co jednou stvořil. I země po zničení nynější podoby znovu povstane, jak čteme u sv. Petra: »Nová nebesa a novou zemi očekáváme podle zaslíbení jeho (Boha)« (2. Petr. 3, 13). Písmo svaté také uvádí, že »i to tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení ve svobodu slávy synů Božích. Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu sténá a trpí bolest až dosavad« (Řím. 8, 21—22).

Bůh není Bohem mrtvých, nýbrž živých, praví Spasitel výslovně. Budou tedy i naše těla, která s duší spolupůsobila, účastná věčného života. I tělo bude opět oživeno, aby Bůh byl nejdokonalejším způsobem Bohem živých. »Proto jako jsme nesli obraz pozemského, nesme též obraz nebeského« (1. Kor. 15, 49).

Bůh jest Bohem vítězství. Stvořil nás pro sebe. Po-dařilo-li by se smrti podržeti si aspoň tělo člověka, mařily by se tím úmysly a záměry Boží. Bůh vždy dosahuje a prosazuje, co si umíní, a proto »musí porušitelné toto tělo obléci neporušitelnost a smrtelné toto tělo obléci nesmrtelnost«. Proto sv. Pavel vítězně a jásavě volá: »Kde jest, ó smrti, vítěství tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj?« (1. Kor. 15, 55).

Bůh jest Bohem dobroty. Dopouští-li slzy, slzy, které pláče u hrobu drahých nám osob, chce je také usušiti. Tu platí nám slova Spasitelova: »Vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost« (Jan 16, 20). V lepším životě jednou se zase shledáváme s radostmi, které nebude konce.

Bůh jest stvořitel světa a udržovatel a dovršitel světa. Podoba tohoto světa se změní, jak připomíná sv. Pavel: »Tvářnost toho světa pomíjí« (1. Kor. 7, 31). Bylo by jistě Boha nedůstojné, kdyby některé z jeho děl takorůzka pod jeho rukama se roz-bilo, jak často se stává s dílem naším. Co Bůh činí, činí dokonale a pro věčnost. Bůh nenechá světa nedokončeného, nýbrž jako dovršitel světa ukáže na něm plnost své slávy jako ukázal svou moc a velikost při jeho stvoření. To jsou důvody, proč musí porušitelné toto tělo obléci neporušitelnost a smrtelné toto tělo obléci nesmrtelnost. Z toho se-znáváte, že v Pánu zesnulý není pro vás navždy ztracen. Odevzdáváte jej dnes zemi, ale i Bohu, dovršiteli. Od Boha, dovršitele, obdržíte jej zpět, až s ním povstanete k novému, nepomíjejícímu životu na onom světě.

XXIV.

Cíl naší pozemské pouti jest Otec v nebesích. Jako se modlíme po celý život: »Otče náš, jenž jsi na nebesích«, chceme i na konci života říci se Spasitelem: »Jdu k Otci« (Jan 14, 12). Nikdo nepřichází k Otci leč skrze Pána a Spasitele našeho, jímž jest Ježíš Kristus. Krista se musíme přidržeti, chceme-li přijíti k Otci do nebe. Proto neopustíme Ježíše, a Ježíš neopustí nás.

Ježíše neopustím. To má býti pevný úmysl každého katolíka. S Ježíšem po celý život. Jak bychom byli bez Krista ubozí a bezmocní! On jest náš vůdce a naše cesta; naše světlo v temnotách tohoto světa. Všichni to předobře víme, proto se ho chytáme a pevně držíme, kdykoli bouře a pokušení chtějí nás od něho odtrhnouti. Pohlížíme-li zpět na svůj život, víme, kolikrát zlým mocnostem a různým svodům důrazně jsme prohlásili: Ježíše neopustím! Stalo-li se tak z hloubi duše, provázela nás pomoc Boží v bouřích životních a útrapách. Co bylo v životě silou a pomocí, nemůžeme postrádati v hodinu smrti, proto tím více věřící katolík přidržuje se Ježíše, dostavuje-li se hodina odchodu z tohoto světa. Ježíš jest náš jediný a poslední pomocník, když nikdo z těch pomoci nemůže, kteří by tak rádi pomohli. Jeho jméno máme na rtech, jeho víru v srdci; jeho Tělo jako viaticum (posilu) běřeme si na poslední cestu, jeho kříž svíráme v ruce. Jeho kříž chceme míti i na hrobě jako znamení naší víry a důvěry v něho. Tak odešel i v Pánu zesnulý do jiného světa. Pro něho bylo to štěstí, pro vás útěcha, že zemřel s pevnou vůlí: Ježíše neopustím.

To nám dodává důvěry, že Ježíš neopustí nás. Naše nedůvěra v tomto směru mohla by míti důvod jedině v tom, že spíše opustíme Ježíše než Ježíš opustí nás. Jsme jeho vlastnictví. Nepřijal nás jako dar od svého nebeského Otce, nýbrž zaplatil za nás ne-smírně velikou cenu, vykoupil nás svou krví. Při poslední večeři se za nás modlil: »Otče, já za ně prosím. Neprosím to za svět, nýbrž za ty, které jsi mi dal, neboť tvoji jsou« (Jan 17, 9). Ježíš jest dobrý pastýř, jenž hledá ztracenou ovečku, až ji nalezne, aby jí nikdo neublížil. Máme tedy plné právo důvěřovati, že Ježíš ani nás neopustí. V této důvěře v Pánu zesnulý opouštěl tento svět, a my jsme pevně přesvědčeni, že ho tato důvěra nezklamе, že jej Kristus přijme do svého věčného království.

Kéž bychom všichni umírali s tou pevnou nadějí, že ani nás Ježíš neopustí! To jest dobrý konec. To jest cesta k Otci, u něhož jednou chceme se všichni zase shledati.

XXV.

»Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední« (Jan 6,55).

Neúprosná smrt, která nikoho nešetří, vzala vám blízkého příbuzného. Neklamné tušení duše praví, že poslední cíl lidského života není hrob, nýbrž jiný život, v němž naše pozemská bytost pokračuje. Spasitel tento život hlásal, a dal nám i záruku, záruku Boží věrnosti, že skutečně tento život žíti budeme. Tato záruka Boží věrnosti budoucího našeho života jest Nejsvětější Svátost.

Ježíš v Nejsvětější Svátosti jest náš »chléb života« (Jan 6, 35). Chlebem člověk žije, proto i denně prosíme: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes.« Chléb ovšem nemůže zabrániti smrti našeho těla. Jest to pozemský chléb, který nemůže udržeti pomíjejícnost pozemského, protože sám jest z této země. Spasitel o sobě praví: »Já jsem chléb s nebe sestupující, aby, jí-li kdo z něho, nezemřel« (6, 50). Nejsvětější Svátost dává jistotu, že ten, kdo jí z toho oltářního chleba, neumírá skutečně, nýbrž pouze přechází z tohoto pozemského života do onoho života, který Bůh připravil těm, kteří ho milují. Mírný smutek loučení, protože to, co se zdá očím jako smrt, jest ve skutečnosti počátek závidění hodného života, jenž nikdy nebude míti konce, jak výslovně Spasitel praví: »Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky« (6, 52). Lidé na zemi úzkostlivě se starají o život, říkajíce: Co budeme jísti? Co budeme pít? Čím se budeme odívati? Kdo jí z chleba Kristova, nepotřebuje pečovati o svůj život: živ bude na věky. Smrt nemůže jej oloupiti o tento život, starosti ho neznepokojují. Spasitel skutečně nám dal v Nejsvětější Svátosti záruku života.

S touto zárukou dal nám i záruku slavného vzkříšení. Spasitel praví: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední.« Člověku se zdá skoro nemožným, aby tělo do hrobu položené a setlé, jednou opět mohlo povstati. A přece povstane! Bůh v tajuplném chlebě dává záruku, že skutečně vstaneme ve slávě a proměnění. U Boha není nemožná nižádná věc. Sv. Pavel píše: »Rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní. Rozsévá se v necti, vstane v slávě. Roz-

sévá se v slabosti, vstane v síle. Rozsévá se v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti« (1. Kor. 15, 42—44). Zesnulý v svém pozemském životě jedl z tohoto chleba života a přijal Tělo Páně jako posilu na cestu do věčnosti, má v něm neklamnou záruku, že má nejen život věčný, nýbrž i vstane ve slávě z tohoto hrobu.

Podrobte se pokorně svaté vůli Boží, hledejte útěchu v Nejsvětější Svátosti, jež vám za to ručí, že v Pánu zesnulého v životě věčném opět naleznete, abyste ho nikdy už neztratili.

XXVI.

»Pro mne žíti jest Kristus a umříti zisk« (Filipp. 1, 21).

Sv. Pavel ve vazbě římské byl by rád zemřel. Odtud psal Filippským krásná slova: »Pro mne žíti jest Kristus a umříti zisk.« Tak má katolík vždy smýšleti: má býti připraven na smrt, má si přát se sv. Pavlem »odebrati se a býti s Kristem« (1, 23).

Pro mne žíti jest Kristus. Život na zemi jest těžký, jest jako chůze pod těžkým břemenem. Život jest i krásný. Jest krásné, mohu-li pracovati, tvořiti, o jiné se starati, lásku dávat i přijímati, žíti ve společnosti. Proto i při všech životních obtížích tolik lpíme na životě, a Bůh sám ve čtvrtém přikázání jako zvláštní odměnu slibuje dlouhý pozemský život.

Nechceme jen na světě žíti, chceme stále žíti, od věčnosti do věčnosti, jako Bůh žije. Tento život Kristus nám získal. U studnice Jakobovy praví ženě Samaritánce: »Voda, kterou já dám, stane se v něm

pramenem vody, vytryskující do života věčného» (Jan 4, 14). To my chceme, aby náš život nekončil, nýbrž vytryskoval do života věčného. Z této vody Kristovy pil i zesnulý, stala se mu tedy jistě pramenem, vytryskujícím do života věčného. Kdyby dnes mohl promluvit, slyšeli byste: Neplačte! Já žiji dále. Žiji v neporovnatelně krásnějším světě než jest ten váš pozemský. Kristus stal se mi životem, nádherným, bohatým, nepomíjejícím životem. Nezávidím vám, že musíte ještě žít na zemi, nýbrž vy musíte závidět mně to, čeho požívám. Kristus jest můj život.

Tak smýšlel i sv. Pavel a proto připojuje slova: *Pro mne umřítí zisk.*

Život, který nás očekává na věčnosti, jest pokoj a blaženost, ale jest ještě něco více, jest to účast na nekonečně mnohostranném životě Božím. Bůh jest stále činný, i my budeme na věčnosti stále činní. Budeme poznávati a milovati a působiti. Proto sv. Pavel praví: »Nyní patříme skrze zrcadlo v záhadě, neboť částečně jen poznáváme, když však přijde to, co jest dokonalé, zanikne to, co jest částečné« (1. Kor. 13, 9—10). Proto jest smrt zisk. Tu se nám rozluští všechny záhady, vzejde jasné poznání. Naplní nás svatá a čistá vůle a bude nás obšťastňovati dokonalá činnost. To, co Bůh připravil těm, kteří ho milují, jest sice ještě svaté Boží tajemství, ale Spasitel praví, že budeme »jako andělé Boží v nebi« (Mt. 22, 30). Andělé Bohu slouží, jako sloužili Spasiteli na zemi: »andělé přistoupili a sloužili jemu« (Mt. 4, 11). Činnost andělů jest oblažující, oblažující bude i naše činnost v nebi. Nedokonalou

pozemskou činnost zaměníme s oblažující nebeskou činností. Pro nás smrt bude ziskem.

Kéž vás tyto myšlenky hodně potěší! Neplačte pro zhaslý pozemský život, vzhlížejte raději k onomu životu, do něhož váš zesnulý vešel. Smrt stala se mu ziskem, protože Kristus mu byl životem.

XXVII.

»Strádá-li někdo z vás, modli se; je-li někdo myslí dobré, pěj chválu« (Jak. 5, 13).

Sv. Jakub vyzývá, abychom se modlili v radosti i žalosti.

Dostaví-li se do rodiny smrt, zanechává tu stíny smutku. Černá, jako smuteční šat, tak černá jeví se přítomnost a což teprve budoucnost.

Písmo svaté nechce, abychom se oddávali tak smutným myšlenkám. Všude, kde jest tma, cítí se jako doma zlý nepřítel, jenž Bohu odporuje. Proto Písmo svaté dává všem, kteří mají bolest a zármutek, útěchu slovy sv. Jakuba: »Strádá-li někdo z vás, modli se.« Tato slova jsou zároveň i nutným napomenutím.

Proč se máme v hodinách smutku modlit?

Protože modlitba jest to jediné, co zesnulému může pomoci. Jest to jediné spojení s ním, když smrt za ním zavřela dveře, kterých nikdo nemůže otevřít. Modlitba jest jediná láska, kterou mu můžeme prokázati, jediná, která mu může ještě pomoci a které od vás očekává. Odešel jako ubohé dítě lidské před Boží soud, kde jest tak těžká zodpovědnost, tak přísný soudce a hrozí nám tak veliký trest. Proto Písmo svaté praví: »Svatá a spasitelná jest myšlen-

ka za mrtvé se modliti, aby hříchů zproštěni byli« (2. Mach. 12, 46).

Protože modlitba jest naše nejlepší útěcha. Nebe se nemá nad námi zkaliti, žádný stín vstoupiti mezi nás a Boha. Nejlepší prostředek proti tomu jest modlitba. Proto Spasitel se modlil na hoře Olivetské, když se přibližovaly hrozné chvíle utrpení; proto se modlil na kříži, když se k němu blížily stíny smrti. Modlitba pomáhá vzhlížeti vzhůru, když utrpení nutí a chce strhnouti do prachu země. »Blahoslavení lkající, neboť potěšení budou.«

Protože ve chvílích utrpení učíme se správné modlitbě. Tu jest modlitba skutečná odevzdanost do vůle Boží, jak jsme povinni svému nejvyššímu Pánu. Daří-li se nám vše, jak si přejeme, jest snadné říkati: »Bud' vůle tvá«, ale dolehne-li bolest a utrpení a zármutek, jest to jistě veliký projev křesťanského ducha a cesta k opravdovému duševnímu vzrůstu, říkáme-li: »Bud' vůle tvá!«

Vaše bolest jest veliká, s plnou důvěrou obraťte se k tomu, jenž dovede a může těšiti a potěšiti a potěšiti i chce! »A Bůh setře všelikou slzu s očí jejich« (Apok. 21, 4). Plačte slzy, které láska pláče, ale modlete se i slova odevzdanosti, která víra se modlí: »Bud' vůle tvá.« Řid'te se napomenutím sv. Jakuba: »Strádá-li někdo z vás, modli se.«

XXVIII.

Ubírá-li se smuteční průvod ulicemi ke hřbitovu, sotva zůstaneme lhůstějní. Každý člověk pocítuje, že pohřební průvod jest něco, co se dotýká každého z nás: dnes mně, zítra tobě.

Pohřebnímu průvodu *nemožno přiblížeti bez po-
hnutí*, protože tu jest něco, co nutí k úctě. Povozy
se zastavují, lidé smekají, vše ustupuje z cesty. Ne-
nesou tu kolem pouze kříž, černě zahalený, rakev
s mrtvým, všichni pocítujeme, že kolem kráčí moc,
jež jest nejvyšší mocí na zemi, silnější než lidská
lásky, silnější než hněv, silnější než život. Jest to
majestát smrti, majestát, před nímž všichni musí se
skloniti, i ti, kteří se nesklánějí před nikým, ba
mnohdy ani před Bohem. Smrt jest nesmírná moc,
jest to vítěz a vládce, který zajatce vede v triumfu,
aby jej držel v dlouhém zajetí. Bezmocně přihlíží-
me a neopovažujeme se vstoupiti do cesty tomuto
bezohlednému tyranovi.

I vy doprovázíte svého drahého se smutkem v srdci
a museli jste se skloniti před triumfátorem a vlád-
cem, necitelnou smrtí. Smuteční průvod pohřební
znázorňuje to, co *může naše pozemské oko viděti*,
ale kdybychom mohli nahlédnouti do jiného světa,
viděli bychom docela jiný obraz.

Provázíme se slzami v očích zesnulého, když duše
jeho již dávno opustila toto slzavé údolí. Jiný vlád-
ce, jenž se ukáže jednoho dne mnohem silnějším
než jest smrt, vzal ji do svého království, kam moc
smrti nesahá. Písmo svaté o tomto království a
o tom, co tam duše blaží, vypravuje tak krásné vě-
ci, že nás musí při veškerém zármutku potěšiti a na-
plniti svatou radostí.

Apokalypsis popisuje tento jiný svět, slávu věčného
Otce, jenž tam trůní, obklopen knížaty nebeskými,
Beránka Božího, jenž byl zabit na kříži, ale zase
žije a kraluje na věky věkův. Před ním stojí v bí-
lém rouchu svatí nebešťané a zpívají píseň novou,

důstojnou vznešenosti Boží. Nestojí tu pouze, čteme, že »následují Beránka, kamkoli jde« (14, 4). A na jiném místě čteme o blahoslavených, kteří »umyli roucha svá a zbílili je v krvi Beránkově«: »Nebudou již lačněti ani žízněti, a nebude bítí na ně slunce aniž jaké horko, neboť Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je ku prameni vod živých« (7, 14 a 16—17).

Jak podivuhodný a jímající opak! V té době, kdy doprovázíme zesnulého ke hrobu, vstoupil snad již do onoho milostiplného průvodu, v němž duše následují Beránka, kamkoli jde. Není-li mu toho ještě dopřáno, stane se tak, jak doufáme, později, a proto se budeme modliti, aby Bůh ukrátil čas jeho zkoušky a ráčil jej vzíti do průvodu Beránka, aby i on pil z pramenů věčného života.

XXIX.

Smiluj se nade mnou, Bože . . .

Pohřební průvod zahajujeme žalmem Miserere. Jest to žalm 50 (51). Žalm obsahuje prosbu za odpuštění. Bolestně se nás dotýká tato prosba za smilování. Cítíme v ní dvojí ubohost člověka, ubohost hříchu a ubohost smrti. Církev, když člověk z tohoto světa odchází a nesen jest ke hrobu, staví se jako zprostředkovatelka spásy mezi člověka a Boha, jenž člověka soudí, a prosí slovy žalmu o Boží smilování a slitování.

Smiluj se nade mnou, Bože, dle velikého milosrdenství. Člověk, odcházející z tohoto světa, potřebuje nejvíce Božího slitování. Má na sobě tolik viny, vinu celého života, a již na svět přichází

s dědičným hříchem. Proto žalmista praví: *»Nebo, hle, v nepravostech jsem se počal, a v hříších počala mne matka má.«* Od prvního okamžiku našeho bytí spočívá na nás vina, roste s námi a rozmnožuje se v toku života. Nezbývá nám ničeho jiného než se žalmistou volati: *»Nebo svou nepravost já poznávám, a hřích můj přede mnou jest vždycky«*. Museli-li již sv. Pavel říci: *»Ničeho nejsem si vědom, ale tím nejsem ospravedlněn; ten však, jenž mě soudí, jest Pán«* (1. Kor. 4, 4), jakou úzkost musíme mít před vševidoucím okem Božím, když jsme si vědomi tolika poklesků a provinění! Hřích činí umírání těžkým, hřích a očekávání zodpovědnosti před nepodplatitelným soudcem. Tu může pomoci jedině Boží milosrdenství, proto žalmista pokračuje: *»Pokrok mne ysopem, abych byl očištěn, omyj mne, abych byl nad sníh zbílen«*. Jako hříšník ve Starém zákoně byl očištěn pokropením a omytím svěcenou vodou, tak má Boží milosrdenství očistiti duši, aby byla bílá jako sníh. Toto milosrdenství slibuje se kajícímu hříšníkovi: *»Srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdáš«*. Kdo jest ospravedlněn lítostí a pokáním, smí předstoupiti před Boha a říci: *»Nezamítej mne od své tváře«*. Smí také prositi: *»Pane, rty mé rač otevřít, a má ústa zvěstovati budou tvou chválu«*. Oněmují-li ve smrti ústa, má duše mít účast *»v podíle věřících ve světle«* (Kol. 1, 12) a na chvále Boží ve věčné blaženosti.

Tak zaznívá celým tímto nádherným a myšlenkově nejbohatším žalmem bolest z hříchů, ale i útěcha z Božího milosrdenství. Vede nás všemi stupni hříchu a spásy, z hlubin k výšinám, z pomíjející

k nepomíjejícínosti. Každý život lidský začíná v hříchu a má končiti v milosti. Kéž nejvyšší milosrdný Bůh, jenž našeho zesnulého vedl životem poklesků a bojů, vede i k onomu životu, jenž splňuje všechny touhy a utiňuje všechny bolesti, kde člověk nemusí již prositi za milosrdenství a slitování, nemusí svých slabostí přemáhati, nýbrž v pokoji žíti v lásce Boží.

XXX.

Odnášíme-li ke hrobu někoho, kdo nám byl milý nebo byl náš příbuzný, svírá se srdce při myšlence, že musí odpočívati ve studeném hrobě, mrtvý mezi mrtvými, v říši, která živému člověku působí hrůzu a vnitřní pohnutí. Připadá nám to za těžké viděti jej první noc na hřbitově, daleko těch, kteří ho milovali, ošetřovali a chránili. I nejlepšímu člověku připadá hřbitov jako cosi nepříjemného. A přece *nemáme tak nikdy smýšleti*, a to z dvojí příčiny. První důvod spočívá v tom, že věřící katolík nemá na hřbitově myslet na minulý život, nýbrž na budoucí život. A druhý důvod?

Prohlédněte si hroby, pomníky a náhrobní kříže s nápisy, čtěte a přemýšlejte, co jest napsáno! Učinite-li tak, doznáte: Tady není nepříjemnosti ani příšernosti, naopak, tu nalézá náš zesnulý velmi příjemné okolí.

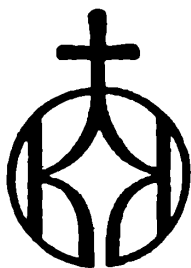
Na náhrobních křížích nejčastěji čteme krásná a zároveň pravdivá slova: Zde v Pánu odpočívá — —. Není to přívětivý soused, jenž odpočívá v Pánu? Nápis ten mluví božskou pravdu, čteme totiž doslovně v Písmě svatém: »Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají, od té chvíle ať odpoči-

nou od svých námah« (Apok. 14, 13). Jsou tu ti, kteří měli zármutek, nesli své kříže, kteří se lopotili a unaveni byli pod tíhou břemene, a teď tu v klidu spí a opravdu v Pánu odpočívají. Vpravdě mezi těmito znavenými spáči Božími musí se každý cítiti jako doma.

Dále čteme: Zde odpočívají naši milí, starostliví rodičové; nebo: Zde odpočívá můj dobrý a věrný muž; nebo: Zde spí věný spánek má dobrá žena. Pokud lidé žijí pohromadě, nedovedou správně jeden druhého oceniti. To, co jsme ztratili, dovedeme zhodnotiti teprve, když vidíme, co jsme ztratili. Spáti uprostřed dobrých a starostlivých rodičů, vzorných mužů a nenahraditelných žen, není nic nepříjemného, naopak něco velmi milého.

Jinde čteme: Na shledanou. Těch slov v denním životě lidé velmi často užívají, a při tom nemyslí nic nebo aspoň skoro nic. Píše-li poctivá láska zesnulému tato slova na náhrobní kříž, jest to zcela správné, protože upřímně míněno. Připadá to, jako by ze všech těch křížů proud lásky vtékal do jiného světa a jako echo odtamtud se vracel.

Nebudiž vám za těžko v Pánu zesnulého uložiti do hrobu a ponechati na hřbitově. Spí tu sladce. Odpočívá tu mezi tak mnohými, kterých tu nezahrabala studená lopata, nýbrž opravdová láska. Obklopuje jej tu a objímá proud lásky a modlitby všech, kteří sem přicházejí s pocity úcty, lásky a vděčnosti, a modlí se tu z hloubi duše: Odpočinutí lehké dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočívají v pokoji!

L. P.

M C M X X ¹² V I

NAKLADATELSTVÍ
KROPÁČ & KUCHARSKÝ
V PRAZE